

'ε τὴμ πλύν', γαριάς' μι χειρότιρα αὐτόθ. Τὰ πλυντες μόνι -μόνι τὰ φοῦχα τσαὶ γαριάσανε Μύκ. Γαριάκανε τὰ φοῦχα, γιατ' δὲ δά πλυντες καλὰ Σκύρ. Ἀφησε τὰ φοῦχα δίχως νὰ τ' ἀπλώσῃ καὶ τῆς γαριάσανε Πελοπν. (Πάν.) Ἐγαριάσασι τὰ φοῦχα, δὲ δά πλυντες καλὰ Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Τὸ ἄσπρα φοῦχα θένει βονάδα, μὲ τὴ γουτσόπλυνση ἀριάζουνε Νάξ. ('Απύρανθ.) Συνών. γαριάζω 1, γαριώνω, γιώνω, κασιάζω, κασώνω, λερώνω, ρασιάζω. Μετοχ. γαριασμένος = ρυπαρός, ἀκάθαρτος (ἐπὶ ἐνδυμάτων ἀπλύτων ἢ κακοπλυμένων) ἔνθ' ἀν.: Φορεῖ γαριασμένα φοῦχα Κύθν. Πολὺ ἀριασμένος εἶναι ὁ σάκκος εὐτός Νάξ. ('Απύρανθ.) Πῆρε ἔνα παντελόνι γιομάτο τρῦπες, χιλιομπαλωμένο, γαριασμένο... Κ. Παρορ., ἔνθ' ἀν. Συνών. ἀκάθαρτος 1, βρῶμικος 1β, γαριερός 1, γιωμένος, κασιασμένος, λερός, λερωμένος. 2) Ἐπὶ χόρτων ἐδωδίμων, συντελῶ εἰς τὸ νὰ λάβουν ταῦτα χροιὰν ὑποκίτρινον, ἔνεκα κακοῦ ἢ ὑπερβολικοῦ βρασμοῦ Πελοπν. (Πάν.): Τὰ γάριασες τὰ λάχανα καὶ τὰ καμες γιὰ πέταμα. Καὶ ἀμετβ., λαμβάνω χροιὰν ὑποκίτρινον αὐτόθ.: Ἐβαλε τὰ λάχανα 'ε τὸ τσουκάλι καὶ τὰ ξέχασε γαριάσανε καὶ δὲν τρώγονται. 3) Μεταφ. ἐπὶ προσώπων, κιτρινίζω, ἔξασθενώ Σίφν.: Μ' αὐτὴ τὴν ἀρρώστια ἡγάριασε.

γάριασμα τό, ἐνιαχ. γάριασμα Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) ἀριάσμα Νάξ. ('Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γαριάζω.

Ἡ ἔνεκα συνεχοῦς χρήσεως, μάλιστα δ' ἔνεκα κακῆς καὶ ἀτελοῦς πλύσεως, ρύπανσις τῶν ὑφασμάτων καὶ ἐνδυμάτων πολλαχ.: Τέοιτο γάριασμα ποὺ ἔχουντι τὰ φοῦχα, δὲ θὰ καθαρίζουσι μὲ κρύο νερό, θέσι ζεστὸ νερό μὲ σαπούνι (θέσι = θέλουν) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Είχα δ' λεγά 'ε τοὺ σπίτ' κ' ἔστ' λα τὴ μ' κρή νὰ μ' πλύν' κι μοῦ 'καμ' ἔνα γάριασμα 'ε τὰ σιδόνια, πού 'φαγα τὰ νύχια μ' νὰ τὸν βγάλων Τῆν. Τὸ ἀριάσμα τῷ φουχῷ δωνε δε δό 'χω ξανθωρησμένο 'ε ἄλλα φοῦχα Νάξ. ('Απύρανθ.) Συνών. γαριασμός, λέρωμα.

γαριασμός δ, ἀμάρτ. ἀριασμός Νάξ. ('Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γαριάζω.

Γάριασμα, δὲδ.: Elda ἀριασμός τῷ φουχῷ εἰν' εὐτός!

γαριβάλδι τό, Ἰων. ('Ερυθρ.) Μακεδ. (Θεσσαλον.) Σῦρ. γαριβάλτι Θράκ. (Σαρεκκλ.) γαριβάρδι Νάξ. ('Απύρανθ.) γαριβάρδι Κῶς γαριμπάλδι Ἰων. (Σμύρν.) γαριβάλδον Μακεδ. (Κοζ.) γριβάλδον Μακεδ. (Πελεκᾶν.) γαριβάνθ' Λέσβ. (Πάμφιλ.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. ἐπωνύμου *Garibaldi* (ἀπὸ τοῦ χρώματος τοῦ ἐπενδύτου ἢ τοῦ πίλου τῶν Γαριβαλδινῶν). Ο τύπ. γαριβάλδο κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ οὔδ. εἰς -ο ἐπίθ. χρώματος δηλωτικά, ἐκ τούτου δὲ ὁ τύπ. γριβάλδο κατ' ἀντιμετάθεσιν (*ἀγριβάλδο) καὶ ἀφαιρεσιν.

1) Τὸ κόκκινον ἀνοικτὸν χρῶμα ἀνιλίνης Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κῶς Μακεδ. (Θεσσαλον. Κοζ. Πελεκᾶν.) Σῦρ. β) Ἡ ἐρυθρὰ μελάνη Λέσβ. (Πάμφιλ.) 2) Εἰδος γυναικείου πίλου συνηθιζομένου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰώνος Ἰων. ('Ερυθρ. Σμύρν.) : "Ἄσμ.

Πανωφοράν' ἡφόρειενε καὶ μαῦρο γαριβάλδι οὐλ' οἱ νεκροὶ τὴν κλάψανε, ὅσ' ἦτανε 'ε τὸν "Άδη Ερυθρ.

Κορίτσια, κοπέλες, τὸν ἄντρα μου πουλῶ γιατὶ 'ε τὸ γαριμπάλδι δὲ μοῦ βαλε φτερό Σμύρν. 3) Εἰδος παλαιοῦ νομίσματος Νάξ. ('Απύρανθ.): Είχε γαὶ γαριβάρδια κ' ἥτονε κ' ἐκεῖν' ἀσημένια.

γαρίδα δ, κοιν. σγαρίδα Χίος γαρίδα Σαμοθρ. καρίδα Βιθυν. (Κίος) Θράκ. (Αἰν. Σαρεκκλ.) Κωνπλ. Λέρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Μεγίστ. Προπ. (Αρτάκ.) Χίος — Λεξ. Βάιγ. Βυζ. Μπριγκ. Βλαστ. 435 ἀκρίδα Ἀστυπ.

Τὸ Βυζαντ. γαρίδα καὶ καρίδα, δὲ τοῦ ἀρχ. καρίδες. Ο τύπ. σγαρίδα διὰ προθετικοῦ σ, δὲ τύπ. ἀκρίδα ἐκ τοῦ καρίδα κατ' ἀντιμετάθεσιν ἢ κατὰ παρετυμολογίαν πρὸς τὸ ἀκρίδα, δὲδ. (διὰ τὴν φαινομενικὴν δμοιότητα τοῦ σώματος).

1) Τὸ μικρὸν θαλάσσιον μαλακόστρακον καρίδας ἢ κοινὴ (*crangon vulgaris*), τῆς οικογένειας τῶν καριδοειδῶν (*carididae*), τῆς τάξεως τῶν δεκαπόδων (*decapoda*) κοιν.: Φέρε τὴν ἀπόχη νὰ πιάσουμε γαρίδες γιὰ δόλωμα. Δῶσε μας διὸ γαρίδες γιὰ μεζέ. Πῆρα λίγες γαρίδες, γιατὶ νηστεύομε. Οἱ γαρίδες γίνονται βραστὲς μὲ λαδολέμονο κοιν. || Φρ. Κόκκινος σὰν καρίδα (λίτιν κόκκινος, αίματωδης τὴν ὅψιν) Θράκ. (Αἰν.) Πβ. τὸ ἀρχ. «έρυθρότερος καρίδος δπτῆς» ('Αθήν. ΙΙ, 106α). Συνών. φρ. Κόκκινος σὰν ἀστακὸς-σὰ ντομάτασὰν παντζάρι. Πάει μπροστά σὰ γαρίδα (ἐπὶ δικηρῶν ἢ βραδυκινήτων) Αἴγιν. Συνών. φρ. Περπατάει σὰν τὸν κάβουρα - σὰν τὴν χελώνα. Πετάει σὰν γαρίδα (ἐπὶ γυναικίδας εύκινήτου) Κωνπλ. Ἐκαμα-έγινε τὸ μάτι μου γαρίδα (ἔχω διεσταλμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξ ἐντάσεως τῆς προσοχῆς, προσέχω ἐντατικῶς) κοιν. Ἐγινε τὸ μάτι μου γαρίδα γιὰ φωμὶ-κρέασφούτο, κττ. (στεροῦμαι τελείως ἢ σπανίως ἔχω νὰ φάγω φωμὶ-κρέας, κττ.) κοιν. Γαρίδα τὸ μάτι μου ὅλη νύχτα (παρέμεινα ἀυπνος) σύνηθ. Οὕτε γαρίδα δὲν ὑπάρχει (παντελῆς ἔλλειψις ιχθύων) 'Αθην. κ.δ. Συνών. φρ. Οὕτε λέπι δὲν ὑπάρχει. Δὲ μελεύει οὕτε γαρίδα λάχανο (παντελῆς ἔλλειψις λαχανικῶν) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Συνών. φρ. Οὕτε πράσινο φύλλο δὲν ὑπάρχει. Οὕτε γαρίδα νερό δὲ μελεύει (οὕτε σταγῶν σδατος) Πελοπν. (Μεσσ.) Γαρίδα νερό (συνών. τῇ προηγ.) Πελοπν. (Κυνουρ.) Στερελλ. (Κλών.) κ.δ. (εἰς τὴν φρ. ταύτην καὶ τὰς ἐπομένας ὑπόκειται ἵσως σημασιολογικίδος συμφυρμόδος πρὸς τὸ γαρίλα 3, δὲδ.) Δῶσε μου νιὰ γαρίδα νερόδ-λάδι κττ. (δλίγονον σδωρ, ζλαιον, κττ.) Πελοπν. (Κυνουρ.) Ἡ βρύση στέρεψε, δὲν ἔχει γαρίδα (οὕτε σταγῶνα) Πελοπν. (Μάν.) Δὲν ηδρα νερό 'ε τὴ σγούρα νὰ πεσῃ, οὕτε γαρίδα (συνών. τῇ προηγ.) Πελοπν. (Κίτ.) 2) Εἰδος μικροῦ ιχθύος διαιτωμένου εἰς τὰ ἀβαθῆ τῶν ποταμῶν Στερελλ. (Σιβίστ.).

γαριδᾶς δ, Πελοπν. (Λαγ.)—Λεξ. Δημητρ. γαριδαῖος Κύθηρ.

Τὸ ἀμάρτ. Βυζαντ. γαριδᾶς, οὗτινος ἢ σπαρξις πιστοῦται ἐκ τοῦ γυναικοῦ Βυζαντ. ἐπωνύμου Γαριδᾶς. 'Ο νεώτ. τύπ. γαριδαῖος κατ' ἀναλογικὸν μετασχηματισμὸν ἐκ τοῦ πληθ. γαριδαῖοι.

1) Εἰδος μικρᾶς ἀπόχης καταλλήλου διὰ τὴν ἀλιείνη γαρίδων ἢ καὶ ἄλλων μικρῶν ιχθύων ἔνθ' ἀν.: Φέρε τὸ γαριδᾶ νὰ μαζέψωμε τὴν μαρίδα Λαγ. Συνών. γαριδόδιχτο, γαριδολόγος. 2) 'Ο ἀλιεύων ἢ πωλῶν γαρίδας Λεξ. Δημητρ.

γαρίδι τό, Πελοπν. (Μάν. Μανιάκ.)—Λεξ. Βάιγ.

Ἐξ ἀμάρτ. Βυζαντ. γαρίδιν (πβ. γαρίδα), πιστούμενου ἐκ τοῦ ἀρχ. ἥδη τύπ. καριδίον.

1) Γαριδίτσα, δ ίδ. Λεξ. Βάιγ. β) Μεταφ., ἐν τῇ φρ. δὲν ὑπάρχει γαρίδι = δὲν ὑπάρχει τίποτε Πελοπν. (Κίτ. Μάν. Μανιάκ.) Συνών. φρ. Δὲν ὑπάρχει γαρίδα-κοντούπι-λέπι-ποδόχαλο-φτερό.

γαριδίτσα

Τὸ ἀμάρτ. Βυζαντ. γαριδίτσα (πβ. γαρίδα), πιστούμενον ἐκ τοῦ παραλλήλου τύπου καριδίτσα. Βλ. Πρόδρομ. III, 276 (ἐκδ. Hesseling - Pernot σ. 60) : «καὶ καραβίδας ἐκζεστάς, τηγάνου καριδίτσας».

Ἡ μικρὰ γαρίδα πολλαχ.: Δὲ μοῦ δίνεις καὶ μένα μερικὲς γαριδίτσες γιὰ δόλωμα; Μ' αὐτὲς τὶς γαριδίτσες θὰ μᾶς ξεμπλέξῃς, δίχως ἄλλο μεζέ; Συνών. γαρίδι, γαριδούλα, λειανογαρίδα.

γαριδόδιχτο τό, Πελοπν. (Άργολ.) γαρ'δόδιχτον Μακεδ. (Κασσάνδρ. "Ολυμπ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. γαρίδα καὶ δίχτυ.

Δίκτυον κατάλληλον δι' ἀλιείαν γαρίδων ἔνθ' ἀν. Συνών. βλ. ἐν λ. γαριδᾶς 1.

γαριδολόγος δ, ἐνιαχ. καριδολόγος Χίος — Λεξ. Βάιγ. Βλαστ. 311 γαριδαλός Προπ. (Κούταλ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γαρίδα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-λόγος, περὶ ἡς ίδ. Γ. Χατζίδ., Αθηνᾶ 22 (1910), 248. Ο τύπ. γαριδαλός ἐκ τοῦ γαριδολόγος > γαριδολός > γαριδολός, κατ' ἐπίδρασιν τοῦ γαρίδα. Ο τύπ. καριδολόγος καὶ παρὰ Σομ.

1) Γαριδᾶς 1, δ ίδ. ἔνθ' ἀν. 2) Ο ἀσχολούμενος μὲ τὴν ἀλιείαν γαρίδων ἔνθ' ἀν.

γαριδομάτης

Ἐκ τῶν οὐσ. γαρίδα καὶ μάτι.

Ο ἔχων τοὺς βιοβούς τῶν δρθαλμῶν ἔξωγκωμένους καὶ προεξέχοντας τῶν κογχῶν. Συνών. ίδ. ἐν λ. γαριδομάτης.

γαριδούλα

Ἐκ τοῦ οὐσ. γαρίδα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ούλα.

Γαριδίτσα, δ ίδ. πολλαχ.: Η γαριδούλα ἡ ψιλὴ εἶναι τὸ καλύτερο δόλωμα γιὰ λυθρίνια. Αθην. Σοῦ κάνω τὸ τραπέζι μὲ γαριδούλα ψιλὴ τηγανισμένη αὐτόθ. "Ητανε Σαρακοστὴ κ' ἐφάμαμε κάτι γαριδούλες πολὺ φρέσκες Κεφαλλ. — Τὰ δολώματα εἶναι λογιῷ-λογιῷ : γαριδούλες, σκουλήκι, ζυμωμένο φωμοτόνοι καὶ μικρόφαρα Κ. Μπαστ., Αλιευτ., 83.

γαριερδός ἐπίθ. Κρήτ. ("Αγιος Βασίλ. Κίσ. Σφακ. κ.ά.) — Λεξ. Μ'Εγκυκλ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γαριά καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ερδός.

1) Ακάθαρτος, ρυπαρός, γαριασμένος, δ ίδ. ἐν λ. γαριάζω ἔνθ' ἀν.: Γαριερό' ναι τὸ ποκάμισό σου Κρήτ. (Σφακ.) || "Άσμ.

Πάει ωτᾶ καὶ τὴν γερά : τί 'καμες τὸ γατάνι ; — Σὰ γαριερὸ μοῦ 'φάνηκε κ' ἐπῆγα νὰ τὸ πλύνω κ' ἐφούσκωσεν ἡ θάλασσα κ' ἐπῆρε do τὸ κῦμα Κίσ.

Καὶ μιὰ δουφένα γαριερὴ βαστοῦσιν εἰς τὴν χέρα 'ς τὴν μέσην ἔνα βίστολο καὶ μιὰ σκουρομαχαίρα Σφακ. 2) Ούσ. μετων., οἱ κάτοικοι τῆς δρεινῆς περιο-

χῆς τῶν Σφακίων (ώς φέροντες ρυπαρὰ ἐνδύματα) Κρήτ. ("Αγιος Βασίλ. Σφακ. κ.ά.): "Άσμ.

Elda λογιῶς οἱ γαριεροὶ 'ς τὸ βύργο τὸν ἐκλεῖσα, τὴν ἀφορμή, πῶς ἥτονε, ποὺ τὸν ἐκαταλύσα Σφακ. 'Η λ. καὶ ως ἐπών. Κρήτ. ('Αμάρ.)

γαρίζω Θήρ. Κρήτ. ("Αγιος Βασίλ. Μυλοπότ. Ρέθυμν. Σφακ. κ.ά.) Πελοπν. (Άρκαδ. Γορτυν. Κλουτσινοχ. κ.ά.) Πόντ. (Άμισ. Κοτύωρ. Κερασ. Οἰν. Τραπ. Χαλδ.) — Λεξ. Δημητρ. γαρίζον Εύβ. ("Ακρ. κ.ά.) Θεσσ. (Ζαγορ. κ.ά.) Θράκ. (Μάδυτ. κ.ά.) Λῆμν. Μακεδ. (Καταφύγ. Μελέν. κ.ά.) Σαμοθρ. Σάμ. Τένεδ. γαρίζω Κῶς γαρίτζω Σίφν. γατίζον Σαμοθρ. σγαρίζω Λεξ. Βάιγ. σγαρίζον Μακεδ. (Μελέν.) καρίζω Πόντ. ("Οφ.)

'Ἐκ τοῦ ούσ. γάρος. Ο σχηματισμὸς ἀσφαλῶς Βυζαντ. ἥδη, ως πιστοῦται ἐκ τῆς μετοχ. γαρισμένος καὶ τοῦ παραγώγου γάροισμα. Βλ. Πρόδρομ. III, 215 (ἐκδ. Hesseling - Pernot σ. 57) : «καὶ πίνω καὶ τὸ γάρισμα, αὐτὸ τὸ γαρισμένον | καὶ πρήσκεται ἡ κοιλία μου, τὰ δ' ἄλλα μὴ τὰ λέγω». Διὰ τὸν τύπ. γατίζον, βλ. 'Ι. Καλλέρ., Λεξικογρ. Δελτ. Ακαδ. Αθην. 8 (1958), 53 ὑποσ. 5. 'Ο τύπ. σγαρίζω (διὰ προθετικοῦ σ) καὶ παρὰ Σομ.

1) Ἐπὶ ἐνδύματων, καθίσταμαι ρυπαρός, ρυπαίνομαι Θήρ. Κρήτ. (Μυλοπότ. Ρέθυμν. κ.ά.): 'Ηγαρίσανε τὰ ροῦχα καὶ θένε πλύσιμο Θήρ. 'Ἐγαρίσανε τὰ ροῦχα μου Μυλοπότ. Ρέθυμν. Μετοχ. γαρισμένος = ρυπαρός, ἀκάθαρτος Θήρ. Μακεδ. (Καταφύγ.): Μάζωξε τὰ γαρισμένα ροῦχα νὰ τὰ δώσῃς 'ς τὴν βλύστρα Θήρ. Συνών. βλ. ἐν λ. γαριάζω 1. Καὶ μετβ., καθίστω ρυπαρά, ρυπαίνω (τὰ ἐνδύματα) Θήρ. κ.ά.: 'Εσύ τὰ γαρίζεις πολὺ τὰ ροῦχα Θήρ. 2) Ἐπὶ καιομένων ἡ βραζομένων πραγμάτων, λαμβάνω χροιάν μελανωπήν, μαυρίζω, μελανιάζω Κρήτ. ("Αγιος Βασίλ. Σφακ. κ.ά.) Πελοπν. (Άρκαδ. Γορτυν.): 'Ἐγάρισεν δὲ λύχνος καὶ δὲ φέγγει (ἀπηνθρακώθη ἡ θρυαλλὶς τοῦ λύχνου) "Αγιος Βασίλ. Νὰ γαρίσετε, γιὰ ξύλα! (ἐπὶ ξύλων τῆς πυρᾶς, τὰ δόποια καπνίζουν καὶ μαυρίζουν, χωρὶς νὰ ἀνάπτουν ἀρά) Σφακ. 'Ἐγαρίσανε τὰ κουκκιά 'ς τὸ τσικάλι (ἐπὶ κυάμων δυσεψήτων) αὐτόθ. Τὸ φαῖ γάρισε 'ς τὴν φωτιὰ (ἐπὶ φαγητοῦ ἐψηθέντος πέρα τοῦ δέοντος) Γορτυν. β) Ἐπὶ φαγητοῦ, βράζω σιγὰ-σιγὰ καὶ κανονικὰ ὅστε νὰ ἀπομείνῃ ἐλαχίστη ποσότης ζωμοῦ Σίφν.: "Ασ' τὸ φαῖ νὰ γαρίσῃ. Πβ. καλογαρίζω. Καὶ μετβ. κάμνω τι νὰ μελανιάσῃ, νὰ χαλάσῃ Κρήτ. (Σφακ.) Πελοπν. (Γορτυν.) 'Ἐγάρισε δὸ τσικάλι τὰ κουκκιά Σφακ. Τὸ γάρισες τὸ φαῖ τόσες ώρες 'ς τὴν φωτιὰ Γορτυν. γ) Μεταφ., συντελῶ εἰς τὴν ἀποτελμάτωσιν ἡ τὴν καταστροφὴν ὑποθέσεως ἔνεκα ἀσκόπου ἐπιβραδύνσεως Πελοπν. (Γορτυν.): Τὴν γάρισες τὴν δούλειά. 3) Ἐπὶ νηπίων καὶ παιδίων, μελανιάζω ἀπὸ τὸ πολὺ κλάμα, ἀποκάμνω κλαίων Θεσσ. (Ζαγορ. κ.ά.) Θράκ. (Μάδυτ. κ.ά.) Κῶς Μακεδ. (Μελέν. κ.ά.) Πόντ. (Άμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν.) Σάμ. — Λεξ. Δημητρ.: 'Ἐγάρισεν δὸ παιὶ μ- 'bō τὸ κλάμα Κῶς. Γάρ' σι τὸν πιδὶ νὰ κλαίη Σάμ. Ποῦ χάθηκες σήμερα; τὸ παιδί σ' γάρισε ἀπὸ τὸ πρωὶ Ζαγορ. Τὸ μωρὸν ἐγάρ' τσεν κ' ἐσύ 'κι ἀκοῦς; Κοτύωρ. 'Ἐγάρισεν τὸ μωρὸν ἀσ' σὸ κλάψιμο Οἰν. Συνών. γάζω 2, γανιάζω, γανίζω, γαρνιάζω, μαυρίζω, μελανιάζω, σκάζω. β) Ἐπὶ παιδίων ἡ καὶ ἐνηλίκων, κλαίων γοερῶς καὶ παρατεταμένως Μακεδ. (Μελέν. κ.ά.) Πόντ. (Κοτύωρ. κ.ά.) Σάμ. Τένεδ. — Λεξ. Βάιγ. Συνών. βάζω ΠΙγ, βαθζω 1β, γατίζω,

